

Kapittel 7: Unionstida med Sverige (1814–1905)

Til *Norsk språkhistorie*, band 4: *Tidslinjer*.

Versjon 16.2.2016 / Oddmund L. Hoel

[Innhald]

7.1 Innleiing	3
7.1.1 Kvifor 1814?	3
7.1.2 Utsyn: Språket og moderniseringa av samfunnet.....	3
7.1.3 Språket og nasjonsbygginga.....	5
7.1.4 Kjeldene	6
7.2 Noreg får brått ein språkpolitikk	7
7.2.1 Novembergrunnlova (1814)	7
7.2.2 Fråsegna frå Det akademiske kollegium (1815).....	8
7.2.3 Kva var «det norske Sprog»?	9
7.3 Talemål i Noreg på 1800-talet.....	11
7.3.1 Sikrare kunnskap	11
7.3.2 Den sosiolingvistiske situasjonen på 1800-talet og urbaniseringa.....	12
7.3.3 Utskiljinga av eit skriftnært talemål	13
7.3.4 Bydialektane	17
7.3.5 Bygdedialektane	19
7.3.6 Skrivning på dialekt	20
7.3.7 Påverknad frå andre språk	21
7.3.8 Svak påverknad frå svensk	23
7.3.9 Minoritetsspråk i Noreg	23
7.4 Skrifta sin infrastruktur	25
7.4.1 Utskiljinga av ein norsk skriftkultur.....	25
7.4.2 Auke i bruken av skrift.....	26
7.4.3 Lese- og skrivekunna 1814–1850	28
7.4.4 Skrivekunna vert allmenn 1850–1905.....	29
7.4.5 Ein skriftteknologisk revolusjon	30
7.4.6 Frå gotisk til latinsk skrift	32
7.5 Dansk i Noreg 1814–1905: kodifisering og bruk.....	35
7.5.1 Store endringar 1814–1905?	35
7.5.2 Etter 1814: danske språklærer retningsgjevande.....	36
7.5.3 Vedtak om ortografien 1838 og 1862	37
7.5.4 Normvedtak i 1870- og 80-åra	40
7.5.5 Normvedtaket i 1893 og bruken av nye former	40
7.5.6 Domeneutviding	44
7.6 Debatten om norsk språk før 1850	45
7.6.1 Eit flytande språkpolitisk landskap	45
7.6.2 Romantikken: sams grunnlag, men kløyving som konsekvens.....	45
7.6.3 Språkdebatten i 1830-åra.....	47
7.6.4 Praktiske konsekvensar av reformprogramma	51
7.6.5 Stoda kring 1850	53

7.7 Utviklinga av to klare reformalternativ (1850–1870)	54
7.7.1 Vendepunkt kring 1850	54
7.7.2 Knud Knudsen: Ortofoni i språkseparatismens teneste.....	55
7.7.3 Knudsens konkrete reformframlegg.....	57
7.7.4 Ivar Aasen: Rekonstruksjon av eit norsk skriftmål	59
7.7.5 Aasens landsmålsnorm	61
7.7.6 Framleis strid om teaterspråket	65
7.7.7 Strid om reformer i skriftspråka	65
7.7.8 Målsprøsmålet engasjerer fleire	66
7.8 Språkpolitikk frå elite- til massefenomen (1870–1905).....	69
7.8.1 Det fyrste politiske gjennombrøtet for målsaka	69
7.8.2 Målsprøsmålet på lokalplan i 1870- og 80-åra.....	70
7.8.3 Landsmålet får offisiell status	71
7.8.4 Landsmålet skapar ein ny språksituasjon	73
7.8.5 Frå dansknorsk målstrev til riksmålsstrev	76
7.8.6 Språkpolitikken i nordområda	77
7.8.7 Ein politikk for stadnamn tek form	79
Litteratur.....	81